

ایران باستان

تاریخ فشرده شاهنشاهی هخامنشی

۳۳۰-۵۵۰ پیش از میلاد

مت واترز

ترجمه دکتر محمد ملکی

انتشارات شفیعی

سرشناسه	: واترز، متیو ویلیام، ۱۹۶۷ - م.
	Waters, Matthew W.(Matthew William),
	-1967
عنوان و نام پدیداوار	: ایران باستان: تاریخ فشرده شاهنشاهی هخامنشی ۵۵۰ - ۳۳۰ پیش از میلاد/ مت واترز؛ ترجمه محمد ملکی.
مشخصات نشر	: تهران: شفیعی، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	: ۳۶۴ ص؛ ۵/۲۱ × ۵/۲۱ س.م
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۴۳-۸۱-۲
وضعيت فهرست نويسي	: فبيا
عنوان ديگر	: تاریخ فشرده شاهنشاهی هخامنشی ۵۵۰ - ۳۳۰ پیش از میلاد.
موضوع	: سلسه هخامنشيان -- ۵۲۱ - ۵۴۸ ق.م.
موضوع	.Achaemenid dynasty -- 559 B.C.-330 B.C.:
موضوع	: ايران -- تاریخ -- از اغاز تا ۶۴۰ م.
موضوع	--To 640. -- HistoryIran :
شناسه از ووده	: ملکی، محمد، ۱۳۵۹ -، مترجم
رده بندی کنگره	: ۲۱۹DSR
رده بندی ديوبي	: ۹۵۵/۰۱۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۲۱۲۸۲۵

ایران باستان

نویسنده: مت واترز

مترجم: دکتر محمد ملکی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

تنظيم: توکلی

چاپ: غزال

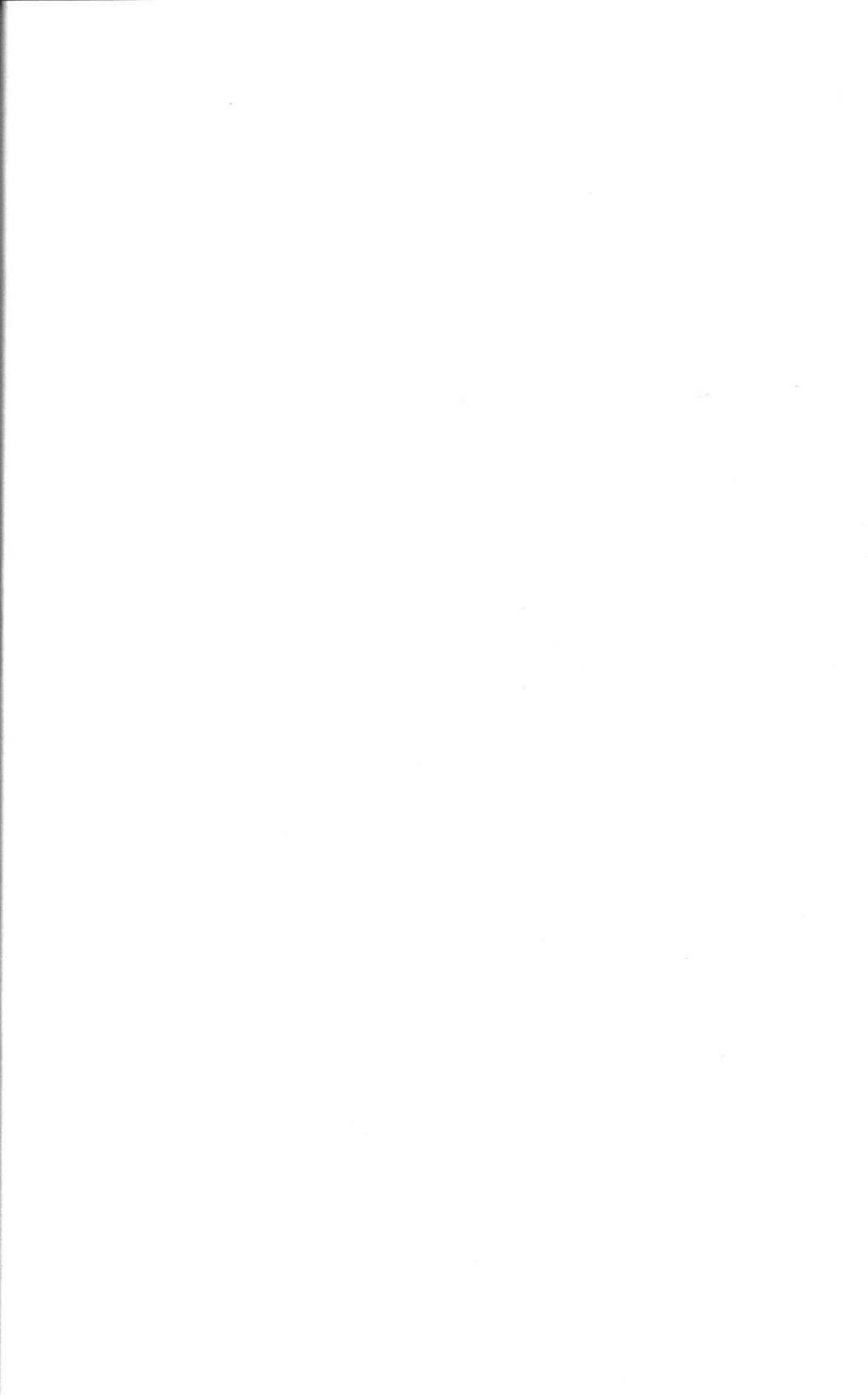
شمارگان: ۲۰۰ نسخه

حق چاپ و نشر برای انتشارات شفیعی محفوظ است

تهران، میدان انقلاب، خیابان منیری جاوید، ساختمان اردبیلهشت، شماره ۶۵، طبقه

همکف، تلفن: ۶۶۴۹۴۶۵۴

با کمال خضوع و خشوع تقدیم می شود به:
اولین و بزرگترین استادم، پدرم زنده یاد حاج عبدالعلی ملکی
و زیباترین اتفاق زندگی ام، دخترم آوا

فهرست

۱۳	دیباچه مترجم
۱۹	کتبیه‌های سلطنتی هخامنشی و منابع کلاسیک
۱۹	کتبیه‌های سلطنتی هخامنشی
۲۰	منابع کلاسیک
۲۳	سپاسگزاری مؤلف
فصل ۱: پیگردی یک شاهنشاهی	
۲۹	چرا «هخامنشی»؟
۳۲	منابع
۳۳	باستانشناسی
۳۴	منابع نوشتاری
۳۵	کتبیه‌های سلطنتی و سایر شواهد مستند
۳۷	کتاب مقدس عبری
۴۰	منابع کلاسیک / یونانی
۴۴	نگارش تاریخ هخامنشی: گشت و گذار در استفاده از منابع یونانی برای تاریخ پارسی
فصل ۲: پیشگامان هخامنشیان: نیمه نخست هزاره یکم پیش از میلاد ...	
۴۹	ایرانیان داخل ایران

ایلام	۵۲
آشور	۵۸
بابل	۶۰
پادشاهان آناتولی	۶۳
فریگیه	۶۳
اورارتو	۶۴
لیدی	۶۴
ماد	۶۶
فصل ۳: طلوع پارس: یک شاهنشاهی جدید	۷۳
کورش یکم در یک محیط ایلامی - پارسی	۷۳
سقوط آشور و بعد از آن	۷۶
پیروزی کورش بر مادی‌ها	۷۷
پیروزی کورش بر لیدیه و ایونیه	۸۰
کورش در شرق ایران و آسیای مرکزی	۸۴
پیروزی کورش بر بابل	۸۵
تصویر کورش	۸۹
کورش در روایات متداول یونانی	۹۱
بازگشت به انسان	۹۴
فصل ۴: از کورش تا داریوش یکم: شاهنشاهی در حال گذر	۹۷
مرگ کورش	۹۷
شاهنشاه کمبوجیه	۱۰۰
تهاجم کمبوجیه به مصر	۱۰۱
مرگ کمبوجیه و بحران سال ۵۲۲ پیش از میلاد	۱۰۸

۱۰۹.....	کتیبه بیستون داریوش یکم
۱۱۷.....	شرح ویژه هرودت از جلوس داریوش (کتاب سوم، ۶۸ تا ۶۱)
۱۲۱.....	مقایسه
۱۲۳.....	انشقاق یا ادغام؟
۱۲۵.....	پوست - جنگ داریوش برای جانشینی
 فصل ۵: داریوش، شاه بزرگ	
۱۲۹.....	داریوش فاتح - بازبینی دوباره بیستون
۱۳۵.....	تبیت و گسترش
۱۴۱.....	لشکرکشی بر علیه سکاهای دانوب
۱۴۴.....	داریوش و پیرامون اژه
۱۴۷.....	شورش ایونیه
۱۵۲.....	لشکرکشی دوم داریوش به اژه و نبرد ماراتن
 فصل ۶: مکانیزم‌های شاهنشاهی	
۱۵۷.....	شاهان، ملکه‌ها و دربار سلطنتی
۱۶۳.....	تقسیمات اداری شاهنشاهی
۱۶۷.....	خرج به پادشاه و مسکوکات
۱۷۰.....	ساترآپ‌ها و کارکنان استانی
۱۷۴.....	الواح پارسه: سیاست، اقتصاد و قشربندي پارسي
۱۸۱.....	ارتش پارسي
۱۸۵.....	شبکه‌های ارتباطی - جاده شاهی
 فصل ۷: خشایارشا، گسترش دهنده قلمرو	
۱۸۹.....	مرگ داریوش و جانشینی خشایارشا

۱۹۴.....	کتیبه‌های سلطنتی خشایارشا.
۱۹۸.....	خشایارشا و تهاجم به یونان - منابع و مشکلات.
۲۰۲	مادیسم
۲۰۳	خاک و آب
۲۰۶	تهاجم یونان
۲۱۷.....	جبهه اژه‌ای و مشکل آتنی
۲۱۹.....	فصل ۸: تشریح شاهنشاهی
۲۱۹.....	پایتخت‌های سلطنتی
۲۲۱.....	اکباتان
۲۲۲	بابل
۲۲۲	شوش
۲۲۳	پاسارگاد
۲۲۷	پارسه
۲۲۲	نقش رستم
۲۳۵	ایدئولوژی سلطنتی هخامنشی
۲۴۱.....	مذهب هخامنشیان
۲۴۹.....	فصل ۹: شاهنشاهی در وسعت: از مرگ خشایارشا تا داریوش دوم
۲۴۹	فتنه کاخ و قتل خشایارشا
۲۵۲	سلطنت اردشیر یکم
۲۵۵	عزرا و نهمیا: نارضایتی در لوانت
۲۵۸	بازنگری در جبهه شمال غربی: تعامل پارسی - یونانی
۲۶۴	از اردشیر یکم تا داریوش دوم
۲۶۶	بایگانی موراشو - شیوه‌های مدیریت زمین در بابل هخامنشی

۲۶۹	بحث جزئی: نام‌های تاج و تختی هخامنشی
۲۷۱	داریوش دوم و استمرار دودمانی
۲۷۲	فرصت در جبهه شمال غربی
۲۷۷	فصل ۱۰: حفظ شاهنشاهی: اردشیر دوم و اردشیر سوم
۲۷۷	وفات داریوش دوم و جانشینی اردشیر دوم
۲۷۹	جنگ بین برادران
۲۸۳	عواقب بعدی شورش
۲۸۵	کتبیه‌های سلطنتی اردشیر دوم
۲۸۸	پیروزی ایران: جبهه شمال غربی
۲۹۴	قبرس و مشکل مصری
۲۹۵	مصر در شورش و بایگانی آرشامه
۲۹۹	شورش آنانولی
۳۰۱	از اردشیر دوم تا اردشیر سوم: بحران جانشینی دیگر
۳۰۳	کتبیه‌ها و سلطنت اردشیر سوم
۳۰۷	فصل ۱۱: تاریک و روشن هخامنشیان
۳۰۷	مرگ اردشیر سوم، سلطنت اردشیر چهارم و جلوس داریوش سوم
۳۱۰	خیزش مقدونیه
۳۱۶	منابع و مشکلات
۳۱۶	آغاز تهاجم: نبرد گرانیک (می ۳۳۴) و ایوسوس (نومبر ۳۳۳) و فعالیت‌های اسکندر در آسیای کوچک
۳۲۳	از دست دادن مصر، نبرد گرگامل و تسلیم بابل و شوش (۳۳۲-۳۳۱ قم)
۳۲۸	دفاع از پارس

۳۳۵	فصل ۱۲: خاتمه.....
۳۳۹	پیوست آ - جدول زمانی
۳۴۲	پیوست ب - نمودار زمانی پادشاهان پارسی هخامنشی
۳۴۳	پیوست ث - اصل و نسب خانواده سلطنتی هخامنشی
۳۴۴	پیوست د - خوانش‌های بیشتر
۳۴۵	منابع اینترنتی
۳۴۵	تاریخ هخامنشی و نوشه‌های تاریخی
۳۴۶	هنر، باستان شناسی، فرهنگ و دین
۳۴۷	لشکرکشی‌های ایرانیان به یونان، روابط ایرانی و یونانی، اسکندر و ایران....
۳۴۹	نمایه.....

دیباچه مترجم

شاهنشاهی هخامنشی، یکی از حکومت‌های ایرانی تبار در عصر باستان است، که به دست کورش بزرگ بنیاد نهاده شد. این حکومت در آغاز شکل‌گیری، با شعار عدالت و برابری، توانست همه مردم جهان متمدن آن روز را شیفتۀ خود کند و از این رو، تمامی ملت‌های دور و نزدیک، برای رهایی از چنگال حاکمان ظالم‌پیشه، به تدریج با دعوت از بنیانگذار این سلسه، خود را از ظلم و زیاده‌خواهی حاکمانی رهاندند که عدالت و انسانیت در نزد آنها مفهومی نداشت و از رحم شفقت انسانی خبری نبود. ظهور و بروز کورش، بزرگترین فرمانروای جهان، فصل نوینی در تاریخ بشریت گشود که دوران پیش و پس از ایشان را می‌توان دو دنیای متفاوت تلقی کرد. تا پیش از روی کار آمدن کورش و تشکیل شاهنشاهی جهانی هخامنشی، که گویی به راستی رسالتی نوین برای همه جهانیان داشت، تمامی ملت‌ها در بند خودخواهی حاکمان ظالمی بودند که بیدادگری آنها بنا بر شواهد اندک تاریخی بر جای مانده از آن دوران چیزی جز پلشی و زشتی نبود. حاکمان سرزمین‌های دور و نزدیک، پنهان و آشکار، با هر وسیله ممکنی خواب خوش را از چشمان ملت‌ها ربوده بودند و گویی جهان در انتظار یک منجی بود که با آمدن کورش ملل و ادیان مختلف رهایی خود را در پیوستن به کورش می‌جستند و حاکمان ظالم نیز راه نجات خود را در توطئه همه‌گانی و همه‌جانبه برای سقوط او می‌دیدند. همان حاکمانی که تا

پیش از روی کار آمدن کورش قتل و غارت انسان‌های بی‌پناه را افتخاری برای خود تلقی می‌کردند و بارها با تهاجمات بی‌امان خود در چندین نوبت در سال، آسایش و آرامش را از همگان سلب کرده بودند. آنها در توصیف تهاجمات ددمنشانه خود افتخار می‌کنند که نه تنها به انسان‌ها، بلکه به چرندگان و پرندگان نیز رحم نکرده و به هر وسیله ممکنی خواستار نابودی دیگر سرزمین‌های همچوار خود می‌شدند و این دور باطل همچنان قربانی می‌داد و ساکنان فلات ایران بیش از همه قربانی مطامع این حاکمان ظالم پیشه مهاجم به خاک و ناموس ایران بودند.

مردمان فلات ایران در حدود یک قرن و اندی پیش از روی کار آمدن کورش، برای رهایی از بیداد، با تشکیل اتحادیه‌هایی از میان اقوام این فلات و انتخاب پادشاهی عادل از میان اقوام ماد همت گماشتند تا شاید التیامی بر دردهای استخوان سوز آنها باشد. حاکمان مادی زمام امور فلات ایران را به دست گرفتند و سال‌ها در مقابل ظلم و جور اقوام مهاجم به فلات ایران ایستادگی کردند. آنها تا حدودی توانستند ثبات نسبی را برای ساکنین این فلات فراهم کنند و خود را برای همیشه از شر اقوام مهاجم سکایی و آشوری برهانند و پیمان‌های عدم تعرض، با دیگر حاکمان منطقه بینندند. موققیت مادی‌ها در سیاست خارجی و گذشت روزگار اندک اندک آنها را در دوران آخرین حاکم مادی، به سمت ظلم و ستمی سوق داد که نتیجه آن، دعوت مادی‌ها از کورش، پادشاه دادگر سرزمین پارس و نوته دختری آخرین شاه ماد، برای رهانیدن آنها از چنگال ظالمانه شاه بیدادگر خودشان بود.

گویا آوازه عدالت کورش به قدر کافی گوش مادی‌ها را نوازش داده بود که از وی دعوت کردند تا بر جان دل آنها حاکم شود. آری کورش در میان اقوام پارس، در نتیجه خرد ذاتی و رفتار و منش انسانی خود، از چنان محبویتی برخوردار بود که حتی به زودی ملل دور و نزدیک با اشتیاق خواهان سروری

او شدند. کورش با کمک دانش و خرد خود و با کمک مردم ماد و پارس توانست در درگیری با شاه ماد رافت انسانی خود را که تا آن زمان نظری نداشت برای جهانیان به نمایش بگذارد. او پس از استیلا بر حاکم ماد و سرزمین ماد، نه تنها حاکم ماد را نکشت بلکه جایگاهی در خور شان او به وی عطا کرد و مردمان سرزمین ماد را همچون مردم سرزمین خود احترام فراوان نمود و با این عمل بی سابقه وی ترس و دشمنی بر اندام حاکمان ظالم و امید به رهایی را در اذهان مردمان مظلوم دور و نزدیک مستولی نمود.

نخستین واکنش عملی را پادشاه سرزمین لیدی با تهاجم به قلمرو ایران و نابودی کورش برداشت. اما دسیسه او به سقوط حکومت لیدی و پذیرش حاکمیت ایران بر مناطق وسیعی از آسیای کوچک و دولت‌شهرهای ایونی منجر شد. کورش در این درگیری تحمل شده به او از جانب کروزووس پادشاه لیدی، نه تنها در صدد انتقام از آنها برنيامد بلکه با بخشش کریمانه‌ای، نه تنها پادشاه لیدی را نکشت بلکه او را به عنوان مشاور امین خود، مطابق روایات مورخین کلاسیک غربی، منصوب کرد و سرزمینی نیز برای امرار و معاش شاهانه در اختیار وی قرار داد. این رفتار انسان‌منشانه کورش، که مسبوق به سابق نیز توسط خود وی انجام شده بود، به زودی امید اقوام و ملل میان‌رودانی را به حمایت کورش از آنها گره زد و آنها آشکار و پنهان خواستار رهایی خود توسط کورش از چنگال حاکم منفورشان نبینید شدند. استقبال با شکوه ساکنین شهر بابل، پایتخت چندین هزار ساله سرزمین میان‌رودان، از کورش، شاه چهار گوشه جهان، به طور رسمی باعث صدور حقوق بشر، از آنجا به همه جهان شد. دیگر هیچکس یارای مقاومت در برابر این شاهنشاه با فر و شکوه نداشت. مقبره او در سرزمین پارس زیارتگاه همه دوست‌داران وی و حتی دشمنان این سرزمین تا سقوط اسکندر و شاید بعد از آن نیز بوده است. احترام اسکندر، بزرگ‌ترین دشمن شاهنشاهی هخامنشی و

ویران‌کننده سرزمین ایران، به کورش و زیارت مقبره وی به گواهی خود مورخان اسکندر، نشان‌دهنده عمق احترام همه، حتی دشمن به شخصیت والای انسانی کورش است.

بزرگی و عظمت وی در سلوک پیامبر‌گونه‌اش با مردم خود و سایر مردمان تحت امرش خلاصه شده است. نگاه کورش همراه با رافت و مهربانی به دوست و دشمن، باعث شده که از دشمنان دوستانی بسازد و از دوستان، جان برکفانی که هر لحظه خواهان نثار جانشان برای کورش بودند. کورش به گواهی تاریخ تمامی عمر خود را صرف مبارزه با ظلم و احیای عدالت کرد و توانست در این راه خدماتی به بشریت عطا کند که از چشم بسیاری از مکاتب دینی زمان خود و پس از خود، پنهان نماند و هر یک به نوعی در ستایش وی نه تنها قصوری نمی‌کنند بلکه از او بسیار بی نیکی یاد می‌کنند و از او به عنوان نماینده خود در زمین یاد می‌کنند. وی مصدق یک انسان وارسته از تعلقات دنیوی است و به همین دلیل در نزد بسیاری از ملل و ادیان از دیرباز تا به امروز محترم است.

مرگ کورش در دفاع از قلمروهای سرزمین‌های شرقی، رسالت تداوم حکومت شاهنشاهی را بر دوش فرزندش کمبوجیه نهاد. کمبوجیه فرزند راستین کورش در ادامه سیاست‌های کورش، سرزمین مصر را، که چشم طمع بر قلمروهای غربی شاهنشاهی در مناطق فلسطین و شامات دوخته بود، به قلمرو خود منضم کرد تا به عهد و پیمانی که با پدرش کورش بسته بود عمل کند. مرگ ناخواسته کمبوجیه و انتقال قدرت از شاخه کورش به شاخه داریوش، باعث بحران بزرگی در تمامی قلمروهای شاهنشاهی، حتی در سرزمین مادری آنها پارس شد، که با درایت داریوش همه این مشکلات کمتر از دو سال پایان گرفت و قاطعیت داریوش در مواجهه با این بحران بزرگ و پیروزی او بر همه دشمنانش و اقدامات مفیدی که وی برای ثبتیت و

تحکیم این فرمانروایی انجام داد، در پیشگاه تاریخ اگر برتر از کورش نباشد کمتر از وی نیست و اقدامات وی در امنیت و توسعه قلمروهای شاهنشاهی، تداوم حکومت این خاندان را به مدت دو سده، تا سقوط آن به دست اسکندر، بیمه کرد. از مهمترین دستاوردهای ارضی داریوش سلط وی بر بخش‌های وسیعی از اروپای جنوب شرقی تا محدوده رودخانه دانوب و هندوستان تا مرز رودخانه سند است.

ناکامی سرداران داریوش در سال‌های منتهی به اواخر عمرش در ماراثن، باعث اشتیاق داریوش، به فراهم کردن یک لشکرکشی بزرگ برای تنبیه دولت‌شهرهای متمرد یونانی شد؛ اما مرگ وی بر اثر کھولت سن، تحقق این آرزوی داریوش را بر عهده فرزند و جانشینش خشایارشا محول کرد و خشایارشا برای جامه عمل پوشیدن به آرزوی پدرش، اقدام به لشکرکشی علیه دولت‌شهرهای یونانی کرد و در آغاز، این لشکرکشی با موفقیت‌هایی توان بود و خشایارشا توانست انتقام سختی از دولت‌شهرهای یونانی از جمله آتن و اسپارت، با کشتن شاه اسپارت در نبرد ترموبیل و تسخیر آتن، پیش از نبرد سال‌امیس، بگیرد. خشایارشا پس از ناکامی جزئی در نبرد سال‌امیس به ایران برگشت تا بابل را که در غیاب وی شورش کرده بود آرام کند. موفقیت خشایارشا در دو جبهه مصر و بابل نیز مثال‌زدنی است، زیرا مصر تا پایان حکومت خشایارشا و بابل تا پایان عمر شاهنشاهی هرگز شورش نکردند و کاملاً تابع شاهنشاهی هخامنشی باقی ماندند.

قتل خشایارشا در سال ۴۶۵، در نتیجه دسایس اندرونی دربار، منجر به روی کار آمدن فرزندش اردشیر یکم شد که سال‌های اولیه حکومتش را با سرکوبی شورش خبیشه در مصر سپری کرد و در نهایت پس از چند سال توانست اوضاع آن منطقه را سامان دهد و جلوی زیاده‌خواهی دولت‌شهر آتن در مصر را با انهدام کامل ناوگان دریایی آتن در مصر بگیرد. اردشیر یکم و

جانشینانش، داریوش دوم و اردشیر دوم با دیپلماسی زر و زور توانستند بر زیاده‌خواهی دولت‌شهرهای یونانی فائق بیايند و حتی آنها را در جبهه موافق با خود برای سرکوبی برخی شورش‌های داخلی از جمله شورش مصر بکار گيرند. مرگ اردشیر سوم آخرین شاهنشاه قدرتمند هخامنشی و فاتح مصر در واپسین سال‌های حکومت شاهنشاهی هخامنشی، به مشکلات درونی پارسیان دامن زد و زمینه استیلای مقدونیان، رعایای سر به راه دیروز شاهنشاهی را فراهم کرد.

داریوش سوم که مانند دیگر شاهنشاهان هخامنشی برای امر خطیر حکومت بر قلمرو وسیع شاهنشاهی هخامنشی تربیت نشده بود و گویا برای رسیدن به این جایگاه تلاش چندانی نکرده بود، نتوانست در مواجهه با اسکندر، علی‌رغم همه امکانات مادی و معنوی موقفيتی حاصل کند. فقدان منابع ایرانی پیرامون لشکرکشی اسکندر به ایران و سکوت منابع بابلی در این باره کار قضاؤت محققان را درباره نبردهای داریوش با اسکندر مشکل می‌کند و مورخ را به سمت فرضیاتی می‌کشاند که اثبات آن بدون مدارک متقن از جانب ایران سخت و شاید غیر ممکن است.

در پایان خدای بزرگ را شاکرم، که بار دیگر فرصت ترجمة یکی دیگر از آثار تاریخی در حوزه هخامنشیان را، که توسط پروفسور مت وائز استاد تاریخ باستان که کتابش را با عنوان ایران باستان، تاریخ فشرده شاهنشاهی هخامنشی ۳۳۰-۵۵۰ قبل از میلاد در انتشارات دانشگاه کمبریج در دو سه سال اخیر برای علاقه‌مندان به تاریخ ایران باستان، منتشر کرده است، به من عطا کرد تا هر چند کوچک سهمی در اعتلای تاریخ و فرهنگ کشور عزیزم ایران در کارنامه علمی خود به ثبت برسانم.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم که از مدیر محترم انتشارات شفیعی، که با رویی گشاده پذیرای انتشار این اثر به مانند دیگر آثار پیشین شد، صمیمانه

تشکر کنم و از همسر عزیز و دختر نازنیم، به خاطر صبوری در طول ترجمه
این کتاب، بی‌نهایت ممنون و سپاسگزارم.

محمد ملکی

خردادماه ۱۳۹۹

کتبیه‌های سلطنتی هخامنشی و منابع کلاسیک

اطلاعات مربوط به منابع در بخش زیر، توسط نویسنده در بیشتر موارد به صورت نقل قول ارائه شده است. املی کورت، شاهنشاهی پارسی: مجموعه نوشتگات منابع دوره هخامنشی، ۲۰۰۷، شامل ترجمه تقریباً تمام متون مهمی است که در اینجا به آنها اشاره شده است. این مأخذی ضروری برای مطالعه شاهنشاهی ایران هخامنشی است. در مقیاس کوچک‌تر، ماریا بروسیوس، شاهنشاهی پارسی از کورش دوم تا اردشیر یکم، ۲۰۰۰، دارای ترجمه چندین متن است و سایت اینترنتی لویوس دات آر. جی ترجمه‌های بسیاری از کتبیه‌های سلطنتی و منابع دیگر دارد.

کتبیه‌های سلطنتی هخامنشی

کتبیه‌های ذکر شده در کتاب، به نسخه‌های پارسی باستان آن متن اشاره می‌کنند، مگر اینکه طور دیگری ذکر شده باشند. آنها با اختصارات استاندارد ذکر شده‌اند: نخست نام پادشاه، شماره کتبیه (در صورت وجود) و سپس مکان ذکر شده است. حروف کوچک، کتبیه‌های دیگر از همان مکان را متمایز می‌کنند. به عنوان مثال، A2Sd §2، مخفف پاراگراف (بخش) دوم کتبیه شماره d اردشیر دوم در شوش است.

ترجمه‌های ایلامی و آکادی عمده‌اند در ادبیاتی که به صورت تخصصی و ویژه در این موضوع کار کرده‌اند پیدا می‌شود. علاج مشکل تمامی

نسخه‌های باستانی در بیشتر کتیبه‌های سه زبانه با مراجعه به ف. ه. ویسباخ، کتیبه‌های خط میخی هخامنشیان، ۱۹۱۱، حل می‌شود. در دسترس ترین ترجمه انگلیسی نسخه‌های فارسی باستان از کتیبه‌های سلطنتی، رولاند ج. کنت، فارسی باستان: دستور، متون و واژه نامه، ۱۹۵۳، است. همچنین مأخذ قابل توجه دیگر رویدگر اشمیت، نقش رستم و پارسه، ۲۰۰۰، است.

منابع کلاسیک

نسخه‌های متون در دسترس با ترجمه برای نویسنده‌گان اصلی، از جمله بیشتر موارد ذکر شده در زیر، در مجموعه کتابخانه کلاسیک لونب منتشر شده است. پروژه پرسنوس، ترجمه‌هایی دارد که در زیربرگ داده‌های یونانی و رومی موجود است. نقل قول آثار عمدۀ مطابق رویه معمول براساس کتاب، فصل (یا بند) و شماره بخش است. به عنوان مثال، Hdt.I.125، به هرودت، کتاب یکم، فصل/بند ۱۲۵ اشاره دارد. تعداد دیگری، بخش را نشان می‌دهد، به عنوان مثال ۱۲.۴.۴-۵-۵-۶، Diodorus 12.4.4-5-6، به دیودوروس سیکولوس، کتاب ۱۲، فصل ۴، بخش‌های ۵-۶ اشاره دارد. اطلاعات زندگینامه نویسنده‌گان به شرح زیر از فرهنگ لغت کلاسیک آکسفورد، ویرایش شده است.

إليان، حدود ۱۵۶ / ۱۷۰ / ۲۳۵ / ۲۳۰-۱۷۰ ميلادي، از ايتاليا. نويسنده تعدادی از آثار، از جمله در مورد طبیعت حیوانات و تواریخ مطالب گوناگون. اشیل، حدود ۴۵۵ - ۴۵۲ ميلاد، از آتن. از نمایشنامه‌نویسان بر جسته آتن، نمایشنامه او «ایرانیان» حمله ناکام خشایارشا به یونان را به شکل درام یا نمایش در می‌آورد.

آریان، حدود ۸۶-۱۶۰ ميلادي، از بیتینیه در شمال آناتولی. نویسنده چندین اثر، مراجع موجود در این باره به آنابازیس اسکندر است.

بروسوس، اوآخر قرن چهارم تا اوایل قرن سوم قبل از میلاد، بابلی که تاریخچه‌ای را به زبان یونانی برای آنتیوخوس یکم نوشت، تعدادی قطعه و نامه در آن ذکر شده است. ترجمه انگلیسی از قطعات اصلی موجود است. کتسیاس، اوآخر قرن پنجم و اوایل قرن چهارم پیش از میلاد، پژشك یونانی از کنیدوس در جنوب غربی آناتولی، که در دربار اردشیر دوم خدمت می‌کرد. نویسنده تعدادی از آثار، نقل قول‌های موجود در این کتاب، به پرسیکا، یکی از آثار او که در بیست و سه کتاب است و تنها بخش‌هایی از آن باقی مانده است، ارجاع داده شده است. این کتاب از تعدادی قطعه و نامه تشکیل یافته که برای قطعات طولانی‌تر، تعدادی پاراگراف ذکر شده است. ترجمه انگلیسی با متن یونانی موجود است.

دیودوروس سیکولوس، قرن یکم قبل از میلاد، از سیسیل، نویسنده آنچه به طور کلی تحت عنوان تاریخ جهانی (*Bibliotheca*) نامیده می‌شود، که پائزده کتاب از آنها باقی مانده است.

هرودت، اواسط تا اوآخر قرن پنجم پیش از میلاد، از هالیکارناسوس در جنوب غربی آناتولی. هرودت مهمترین منبع یونانی برای تاریخ ایران هخامنشی است.

یوستین، بین قرون دوم و چهارم میلادی، نویسنده لاتین خلاصه پمپیوس تروگوس از تواریخ فیلیپیک است.

مانشن، اوایل قرن سوم قبل از میلاد، یک کشیش مصری از هلیوپولیس که تاریخ مصر را از آغاز آن تا ۳۴۲ قبل از میلاد نوشت.

پلوتارک، قرن یکم تا اوایل قرن دوم میلادی، کشیش یونانی از خروننه در یونان مرکزی. نویسنده تعدادی از آثار، منابع موجود در این باره به زندگی‌های مختلف او، استناد شده به زندگی فرد و شماره بند / فصل (§) است.

کوینتوس کورتیوس روفوس (اغلب فقط کوینتوس کورتیوس) قرن نخست میلادی، تاریخ اسکندر بزرگ را در ده جلد نوشت. استرابو، حدود ۶۴ پیش از میلاد - ۲۰ میلادی، از پونتوس در شمال آناتولی، نویسنده جغرافیا در هفده کتاب. توکودیدس، حدود ۴۶۰-۴۰۰ پیش از میلاد، از آتن، ژنالی که تاریخ ناقص جنگ پلوپونزی را در سال ۴۱۱ نوشت.

کسفن، حدود ۳۵۰-۴۳۰ قبل از میلاد، از آتن. نویسنده آثار بی‌شماری، که چندین اثر از آنها به عنوان منبع تاریخ ایران هخامنشی استفاده می‌شود: هلنیکا، ادامه تاریخ توکودیدس تا قرن چهارم؛ کورپیدیا («آموزش کورش»)، روایتی جدید از زندگی کورش کبیر است؛ و آناباسیس، گزارش سفر ناکام کورش جوان در مقابل اردشیر دوم و شرح راهپیمایی اهالی نیروهای مزدور یونانی به سمت خانه، که کسفن یکی از فرماندهان بود. آناباسیس در ترجمه انگلیسی با عنوان‌های مختلف «اردوکشی کورش»، «پیشروی بر فراز کشور»، «پیشروی ده هزار» نام‌گذاری شده است.

سپاسگزاری مؤلف

کورش بزرگ و جانشینانش بیش از ۲۰۰ سال بر بخش بزرگتر سرزمین‌های شناخته شده حکومت کردند و شاهنشاهی که آنها ایجاد کردند، نمایانگر برخی نوآوری‌های جدید در وسعت و قدرت ماندگار آن است. هدف از این کتاب ارائه یک مروری دقیق در مورد تاریخ شاهنشاهی ایران هخامنشی (حدود ۳۳۰-۵۵۰ پیش از میلاد) است که در ارتباط با مشکلات تفسیری مفصلی که مورخین در فهم آن رویرو هستند ارائه شده است. با انجام این کار، من تلاش کرده‌ام که تاریخ هخامنشی را در متن خاور نزدیک آن مورد توجه قرار دهم و تا آنجا که ممکن باشد، یک چشم‌انداز ایرانی را حتی در هنگام تکیه بر منابع یونانی و دیگر منابع غیر ایرانی، تا آنجا که امکان دارد فراهم کنم.

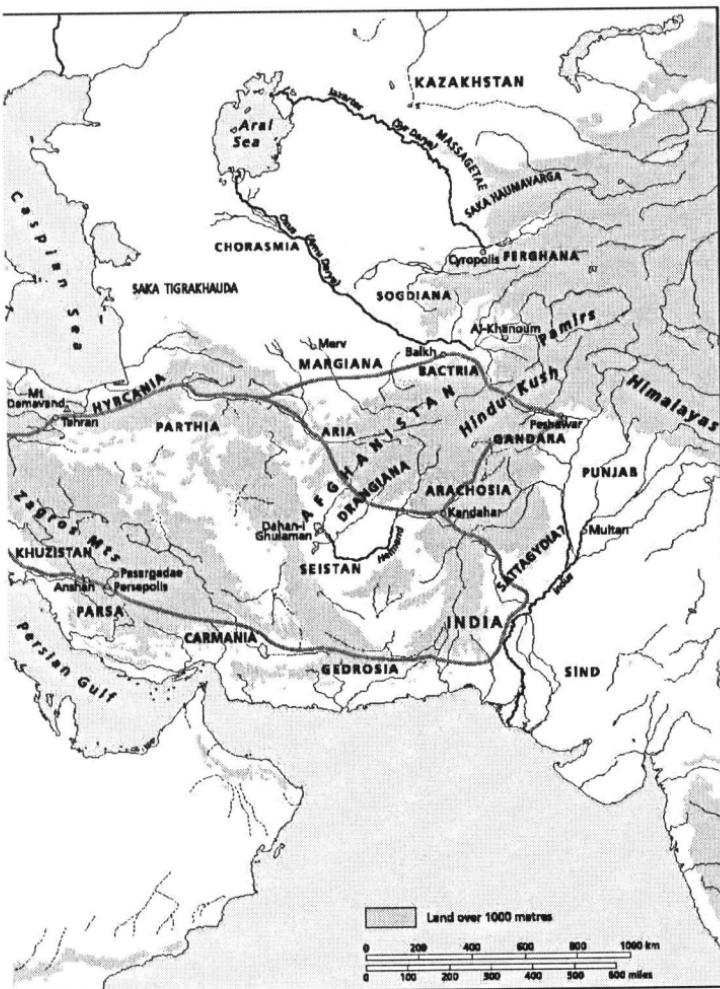
نوشتن این کتاب غالباً بیش از آنچه که در نظر گرفته می‌شود، تمرینی در راستای ممانعت از هرگونه تأسف است - اما با این همه بعضی از موضوعات فقط به صورت سطحی بدان پرداخته شده است. به عنوان کتابی که برای خوانندگان انگلیسی زبان، تهیه شده است، نقل قول‌ها و خوانش‌های بیشتر (پیوست D) در درجه اول به زبان انگلیسی است. ترجمه متون باستانی، بجز در مواردی با استناد مشخص شده است، مابقی از خود من است. من در تدوین این کتاب، خوانایی ترجمه را در اولویت قرار داده‌ام اما با این همه هر تلاشی برای رعایت معنای متن اصلی انجام داده‌ام. البته کار من به

دانشمندان بیشماری که به طور کلی به آنها اشاره شده است، مدیون است، اما به ویژه می‌توانم آثار پی‌بریان و املی کورت را برجسته کنم. آنها با انتشار آثار چشمگیرشان، به معنای واقعی کلمه، انقلابی در این زمینه ایجاد کرده‌اند. اثر بریان با عنوان از کورش تا اسکندر: تاریخ شاهنشاهی پارسیان (ترجمه از نسخه اصلی فرانسوی ۱۹۹۶ توسط پی. دانیلز) و شاهنشاهی پارسیان: مجموعه نوشتگات منابع دوره هخامنشی بیانگر اوج کارهای اصلی و برجسته آنهاست. من به دلیل استناد به آنها تقریباً در هر صفحه، به عنوان بدھی مکرر اطلاعات و الهام‌بخشی در این نوشتار، به بدھی عمیق خود به کارشان در اینجا اذعان می‌کنم.

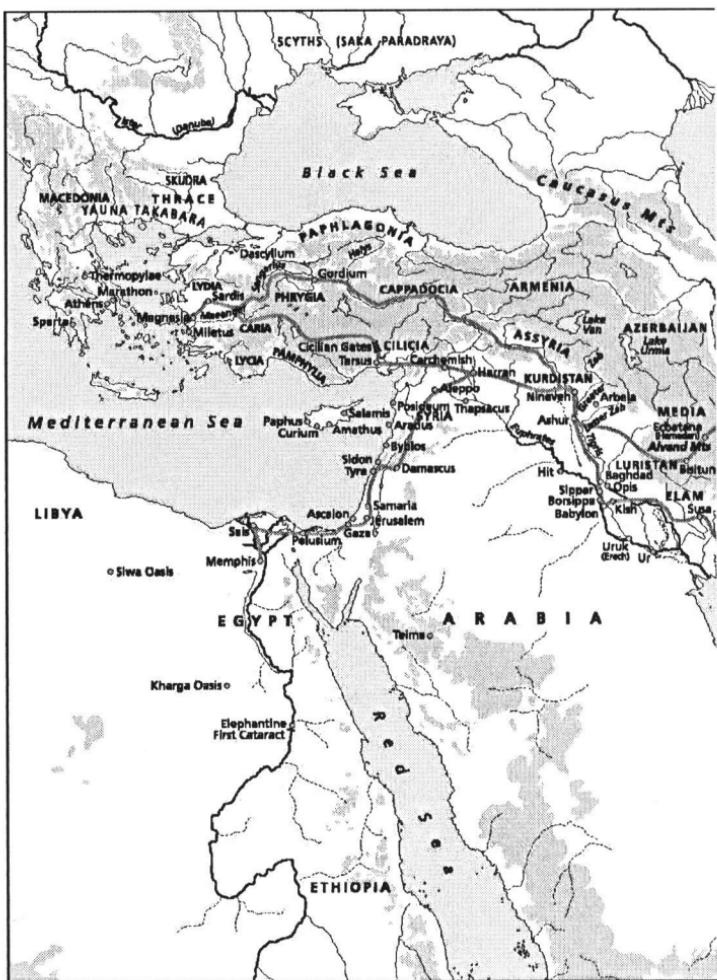
من از دفتر پژوهش و برنامه‌های حمایت شده در دانشگاه ویسکانسین - اوو کلر برای پشتیبانی از این پژوهه قدردانی می‌کنم و بسیاری از دوستان و همکارانم را بخاطر کمکشان در طول این دوره شایسته تشکر می‌دانم. پت و جیل پینک در سفرهای بیشمار به شیکاگو برای تحقیق از دوستی و مهمان نوازی دریغ نکرده‌اند، از جمله بسیاری از بحث‌های لذت‌بخش در مورد آنچه که نوشتن با کیفیت را تشکیل می‌دهد. از خاوری آلوارز مون، غمی بوشاغلا، بُث دوسینبره، گرانت فریم، مارک گریسن، مایک گُزه، دَن پاتس، تِسا ریکادز، چسی روکبرگ، مارگارت روت، دیوید استروناخ و مونیکا وِلز برای لطف و سخاوتی که همراه با ترکیبی از ارائه توصیه‌ها، تصاویر و کارهای در حال انجام و حمایت اخلاقی بود، مرا در این کار یاری رساندند سپاسگزارم. با تشکر ویژه از کلاید اسمیث و چف والبوش که با یادآوری اینکه من برای متخصصان کتاب نمی‌نویسم، در پیش‌نویس اولیه اظهارات مفیدی را ارائه دادند. دو داور ناشناس دانشگاه کمبریج در انتشارات دانشگاه در چند اظهار نظر روشنگرانه، مانع چندین اشتباه از جانب من شدند و در عین حال به من یادآوری کردند که متخصصان ممکن است واقعاً از این

کتاب استفاده یا مشورت ببرند. بیتریس ریل و آسیا گراف به همراه تعدادی دیگر از پرسنل انتشارات دانشگاه کمبریج، در راهنمایی من از پیچ و خم روند انتشار، بسیار مفید و صبور بودند و قدردانی من از همه آنها بسیار زیاد است.

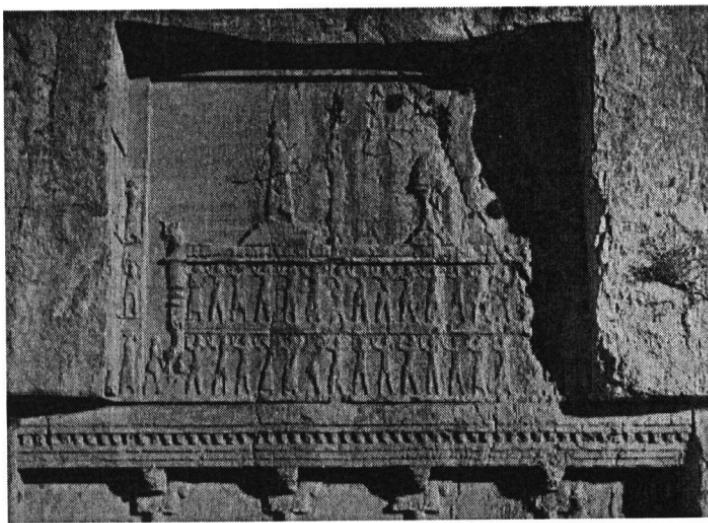
سرانجام و به خصوص در مورد موضوع صبر، از حمایت خانواده‌ام، که بسیاری از وقت را به این کار اختصاص داده‌ام، به اهمیت این نکته اذعان دارم و با توجه به این نکته و با توجه به اینکه آنها ممکن است در طول این دوره با مشکلات زیادی روبرو شده‌اند، سپاسگزارم.

نقشه ۱.۱ شاهنشاهی پارسی هخامنشی، با مسیرهای اصلی. برگرفته از تاریخ باستان کمبریج، جلد. ۴، چاپ دوم، ۱۹۸۸، نقشه ۱.

ادامه نقشه ۱. شاهنشاهی پارسی هخامنشی، با مسیرهای اصلی. برگرفته از تاریخ باستان کمبریج، جلد. ۴، چاپ دوم، ۱۹۸۸، نقشه ۱.

شکل ۱.۱ مقبره داریوش یکم، قسمت بالا، نقش رستم. با ادای احترام از مؤسسه
شرقی دانشگاه شیکاگو.